

#DVIskaidro “Kā rīkoties, ja prettiesisku darbību rezultātā iekļauta informācija kredītinformācijas biroja datubāzē?”

Publicēts: 05.12.2022.

#dviskaidro

Jaunami

Ziņas

Līdztekus tehnoloģiju progresam, pieaug arī dažādu krāpniecību skaits, tostarp digitālajā vidē, noslēdzot aizdevuma līgumu un noformējot kredītsaistības svešas personas vārdā.

Konkrētajā gadījumā pie mums vērsās persona, kurai bija atteikts izsniegt kredītu mājokļa iegādei, pamatojoties uz to, ka kredītinformācijas biroja datubāzē (turpmāk – KIB datubāze) bija ziņas par viņas nenokārtotajām parādsaistībām. Kaut arī persona šādas līgumsaistības nebija uzņēmusies un ļoti iespējams tika veiktas prettiesiskas darbības līguma noslēgšanā ar svešas personas datiem, ieraksts par parādsaistībām kredītinformācijas biroja datubāzē (turpmāk – KIB datubāze) ir veikts.

Ievērojot Datu regulā [1] noteiktās personas tiesības, šoreiz skaidrosim, vai persona, konstatējot, ka KIB datubāzē ir ziņas par tādām parādsaistībām, kuras viņa nav uzņēmusies, ir tiesīga:

- ierobežot savu personas datu apstrādi,
- dzēst savus personas datus no KIB datubāzes.

Vai un kādā gadījumā personai ir tiesības ierobežot savu datu apstrādi?

Ja persona konstatē, ka KIB ir ietvertas ziņas par tādām parādsaistībām, kuras viņa nav uzņēmusies, tā var lūgt kredītdevēju ierobežot datu apstrādi, tostarp šo datu nodošanu kredītinformācijas birojam. Praksē ierobežošana nozīmē to, ka dati par parādsaistībām netiks dzēsti, bet tie arī netiks darīti pieejami citām personām. Līdz ar to šādu datu esamība nevarēs radīt personai

tiesiskas sekas, piemēram, atteikumu saņemt kredītu.

Lūgumā ierobežot personas datu apstrādi personai jānorāda, ka tā apstrīd personas datu precizitāti, pamatojoties uz to, ka parādsaistības tā nav uzņēmusies. Tāpat personai lūgumam ir jāpievieno pierādījumi, ka tā ir centusies šo jautājumu atrisināt pēc būtības, piemēram, ir ierosināta krimināllieta un ir atzinums krimināllietā vai informācija, kas norāda uz apstākļiem, ka persona nav saņēmusi aizdevumu vai, pamatojoties uz krimināllietā konstatēto, ir iesniegts prasības pieteikums par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu. Proti, personas apgalvojums par parāda neesamību vien nav pamats personas datu apstrādes ierobežošanai.

Saņemot personas lūgumu, kredītdevējam ir jāvērtē, vai tas ir pamatots. Ja kredītdevējs konstatē, ka lūgums ir pamatots un nerodas šaubas, ka persona aizdevumu nav saņēmusi, kredītdevējs ir tiesīgs ierobežot personas datu apstrādi.

Jāņem vērā, ka ierobežošana notiek tikai līdz brīdim, kamēr kredītdevējs (pārzinis [2]) ir pārbaudījis personas datu precizitāti [3] un pārliecinājies par to, vai dati ir vai nav precīzi un pareizi.

Ņem vērā! Atbilstoši Civillikumā ietvertajam regulējumam par darījumu noslēgšanu, ikviens civiltiesisks darījums ir spēkā, kamēr tas nav atzīts par spēkā neesošu. Tādējādi personas datu apstrādei (kas tika ievākti un apstrādāti, lai noslēgtu aizdevuma līgumu) ir tiesisks pamats, jo pastāv līgumiskas saistības starp kredītdevēju un kredītņēmēju.

Vai persona var lūgt dzēst savus datus?

Līdz brīdim, kamēr darījums nav atzīts par spēkā neesošu vai kamēr nepastāv citi neatsverami pierādījumi darījuma spēka neesamībai, persona nav tiesīga lūgt dzēst datus par sevi KIB datubāzē. Kredītdevējam nav arī pamata nenodot informāciju par kredītsaistībām kredītinformācijas birojiem.

Vienlaikus norādām, ka kredītdevējam ir jābūt atbildīgam pārzinim un, ja kredītdevēja rīcībā ir informācija, kas norāda, ka konkrētā persona nebija darījuma dalībnieks un darījumu nenoslēdza, kredītdevējam jāņem vērā Datu regulā noteiktie datu apstrādes principi, jo īpaši likumības, nolūka ierobežojuma un minimizēšanas princips, un šādā gadījumā kredītdevējs var veikt datu labošanu vai dzēšanu.

Ko darīt līdz saņemts lēmums, ka darījums ir atzīts par spēkā neesošu?

Ņemot vērā, ka KIB datubāzē ir veikts ieraksts par personas saņemto aizdevumu un tā kā nepastāv citi tiesību aizsardzības līdzekļi, līdz brīdim, kamēr tiek izskatīts jautājums par aizdevuma spēkā esamību civillietas ietvaros vai izmeklētas iespējamās krāpnieciskas darbības krimināllietas ietvaros, persona var lūgt kredītdevēju pagaidu neregulējumu, izdarot atzīmi KIB datu bāzē, ka notiek strīds par saistību spēkā esamību. Šādas atzīmes veikšana nodrošinātu, ka uz laiku, kamēr tiek izskatīta darījuma spēkā esamība, kredītdevējs būs informēts par iespējams prettiesiski noslēgtu darījumu un parādsaistību neesamību.

Papildu informācija:

Kredītinformācijas birojs ir uzņēmums, kurš apkopo un uzglabā informāciju par fizisku personu veiktajām finansiālajām darbībām, piemēram, rēķinu apmaksu, kredītsaistībām un citām parādsaistībām. Kredītinformācijas biroju darbību licencē Datu valsts inspekcija.

Par kredītinformācijas biroju statusu

Lai veicinātu izpratni par kredītinformācijas biroju tiesisko attiecību statusu pakalpojumu sniegšanas ietvaros, kā arī atvieglotu kredītinformācijas biroju komunikāciju ar kredītinformācijas biroja...

11.06.2021.

INFORMATĪVĀS ATSAUCES:

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

[2] Datu regulas 4.panta 7. punkts - Pārzinis – konkrētajā gadījumā kredītdevējs - fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus; ja šādas apstrādes nolūkus un līdzekļus nosaka ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, pārzini vai tā iecelšanas konkrētos kritērijus var paredzēt Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos.

[3] Datu regulas 18. panta 1. punkta a) apakšpunkts - Datu subjektam ir tiesības panākt, lai pārzinis ierobežotu apstrādi, ja datu subjekts apstrīd personas datu precizitāti – uz laiku, kurā pārzinis var pārbaudīt personas datu precizitāti.

Autors: Freepik.com

<https://www.dvi.gov.lv/lv/jaunums/dviskaidro-05122022>